

Organizacija inspekcijskih službi

Sambolek, Neven

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:817766>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-16**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET, SPECIJALISTIČKI
DIPLOMSKI STUDIJ JAVNE UPRAVE

ZAVRŠNI RAD

ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH SLUŽBI

Student: Neven Sambolek

Mentor: doc. dr. sc. Iva Lopžić

U Zagrebu, 01. kolovoza 2023. godine

Izjava o izvornosti

Ja, Neven Sambolek, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio/-la drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Neven Sambolek v.r.

1.	UVOD	1
2.	MODELI ORGANIZACIJE INSPEKCIJSKIH SLUŽBI	2
2.1.	<i>S obzirom na obuhvat djelovanja</i>	2
2.2.	<i>S obzirom na teritorijalnu razinu</i>	2
2.3.	<i>S obzirom na odnos s političkom vlasti</i>	3
2.4.	<i>S obzirom na zajednički okvir djelovanja</i>	3
3.	SMJERNICA OECD-A O NAČELIMA I NAJBOLJIM PRAKSAMA U PROVEDI PROPISA I INSPEKCIJSKOM NADZORU IZ 2014. GODINE.	5
3.1.	<i>O Smjernici</i>	5
3.2.	<i>Načela za organiziranje inspekcijskog nadzora</i>	5
3.2.1.	Dugoročna vizija.....	5
3.2.2.	Koordinacija i konsolidacija	6
3.2.3.	Transparentnost.....	7
3.3.	<i>Ostala načela</i>	8
4.	ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH SLUŽBI U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	9
4.1.	<i>Povijesni pregled</i>	9
4.2.	<i>Sadašnje ustrojstvo inspekcijskih službi u Republici Hrvatskoj</i>	11
4.2.1.	Državni inspektorat	12
4.2.2.	Ministarstvo vanjskih i europskih poslova	13
4.2.3.	Ministarstvo unutarnjih poslova	14
4.2.4.	Ministarstvo obrane	15
4.2.5.	Ministarstvo financija	16
4.2.6.	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.....	17
4.2.7.	Ministarstvo pravosuđa i uprave.....	17
4.2.8.	Ministarstvo znanosti i obrazovanja	18
4.2.9.	Ministarstvo kulture i medija	18
4.2.10.	Ministarstvo turizma i sporta.....	19
4.2.11.	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	19
4.2.12.	Ministarstvo poljoprivrede	19
4.2.13.	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	20
4.2.14.	Ministarstvo zdravstva.....	20
4.2.15.	Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva	21
4.2.16.	Hrvatska vatrogasna zajednica.....	21
4.2.17.	Državna geodetska uprava.....	21

4.2.18.	Državni zavod za intelektualno vlasništvo	21
4.2.19.	Državni zavod za mjeriteljstvo	22
5.	ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH SLUŽBI U DRUGIM DRŽAVAMA.....	24
5.1.	<i>BOSNA I HERCEGOVINA</i>	24
5.1.1.	Federacija BIH	24
5.1.2.	Republika Srpska	25
5.2.	<i>Kraljevina Nizozemska</i>	25
6.	ZAKLJUČAK.....	27
7.	LITERATURA.....	28

1. UVOD

Inspekcijski nadzor može se definirati kao „službena provjera poštivanja propisa“ odnosno može se definirati kao „posjet državnih ili poludržavnih, ali i privatnih organizacija kojima je država povjerila ovlast za takvo djelovanje, organizacija određenim subjektima koji u pravilu nisu tražili ili platili takav posjet, a koji se sastoji od provjera da li subjekt poštuje pravila koja se na njega primjenjuju te koji se u pravilu odvija u prostorima subjekta (Monk, 2012, prema Lopižić, 2021).

Prema Zakonu o sustavu državne uprave inspekcijski nadzor obuhvaća nadzorne postupke kojima se provodi izravan uvid u opće i pojedinačne akte, uvjete i način rada nadziranih pravnih i fizičkih osoba radi utvrđivanja činjenica te poduzimanje propisanih mjera i radnji kako bi se utvrđeno stanje i poslovanje uskladilo sa zakonom i drugim propisima. Inspekcijski nadzor neposredno provode službene osobe ovlaštene sukladno posebnom zakonu, odnosno inspektori (čl. 21. st. 1 i 2, Zakon o sustavu državne uprave, NN66/19, dalje ZDSU).

Inspekcijski nadzor jedan je od poslova državne uprave uz provedbu državne politike, neposredne provedbe zakona, upravni nadzor te drugih upravnih i stručnih poslova (čl. 3. st. 1 ZDSU). Inspekcijski nadzor valja razlikovati od upravnog nadzora koji predstavlja nadzorne postupke, mjere i radnje kojima se osigurava zakonitost i pravilnost u obavljanju poslova državne uprave.

Inspekcijski nadzor provode inspekcijske službe. Rad inspekcijskih službi detaljnije je reguliran zakonima o pojedinim inspekcijskim službama (Zakon o upravnoj inspekciji (NN 15/18, 98/19; Zakon o inspekciji cestovnog prometa i cesta NN 22/14, 98/19 i 114/22; Zakon o građevinskoj inspekciji NN 115/13; Zakon o prosvjetnoj inspekciji NN 61/11, 16/12, 98/19 i 52/21; Zakon o sportskoj inspekciji NN 86/12, 98/19 i 34/21)), Zakonom o Državnom inspektoratu (NN 115/18, 117/21, 67/23) i sektorskim zakonima koji sadrže odredbe pojedinim inspekcijskim službama.

U prvome dijelu rada pisat ću o vrstama organiziranja inspekcijskih službi. Nakon toga navest ću načela i standarde inspekcijskog nadzora koje je na temelju postojećeg znanja i sistematizacije dobrih praksi u organizaciji i radu inspekcijskih službi razvio OECD u svojim publikacijama iz 2014. i 2018. uz primjere dobre prakse. Po navođenju načela i standarda napraviti ću pregled i usporedbu sadašnjeg stanja inspekcijskih službi u Republici Hrvatskoj te stanja prije provođenja mjere objedinjavanja inspekcijskih službi iz Nacionalnog programa reformi za 2018. godinu, odnosno prije donošenja novog zakona o Državnom inspektoratu. Za kraj napraviti ću pregled organizacije inspekcijskih službi u drugim zemljama i to u Bosni i Hercegovini te Kraljevini Nizozemskoj i usporediti ga modelom koji se primjenjuje u Republici Hrvatskoj.

2. MODELI ORGANIZACIJE INSPEKCIJSKIH SLUŽBI

Modeli organizacije inspeksijskih službi razlikuju se među različitim zemljama, budući da se svaka zemlja razlikuje po ustavnom, kulturnom, ekonomskom ili nekom drugom relevantnom kontekstu. Međunarodno iskustvo pokazuje da su modeli organizacije inspeksijskih službi ograničeni brojem te bi svaka zemlja trebala odabrati najbolji model primjeren njezinim okolnostima.

Možemo razlikovati četiri različite dimenzije struktura, a za svaku dimenziju postoji različita vrsta ili pristup, i to : a) kako su područja dodijeljena(s obzirom na obuhvat), b) jesu li inspektorati nacionalni ili lokalni (s obzirom na teritorijalnu razinu), c) po sustavu upravljanja inspektoratima (s obzirom na odnos s političkom vlasti) te d) po postojanju konsolidacijskih ili koordinirajućih alata (s obzirom na zajednički okvir djelovanja) (Council of Europe, 2015., str. 6.-9).

2.1. *S obzirom na obuhvat djelovanja*

S obzirom na obuhvat djelovanja razlikujemo specijalizirane inspekcije, inspekcije konsolidirane u nekoliko velikih institucija te na jedinstvene inspektorate.

Specijalizirane inspekcije obično su tehničke inspekcije usmjerene na usklađenost s regulatornim zahtjevima koje su često fragmentirane unutar mnogih institucija. Funkcije samih inspekcija podijeljene su u mnoge specijalizirane komponente oblasti. Ovakav oblik organizacije inspeksijske službe, zbog nejasnih područja odgovornosti, dovodi do nadležnosti više inspeksijskih tijela u istome području. Primjer ovakve organizacije i problema inspeksijskih službi nalazimo kod inspekcija zaštite zdravlja i sigurnosti na radu u Francuskoj, Italiji ili Njemačkoj, gdje nekoliko različitih tijela ima izravne nadzorne odgovornosti na istome području (Council of Europe, 2015, str. 6).

Inspekcije konsolidirane u nekoliko velikih institucija jesu oblik organizacije u kojima se različita tijela za inspekciju spajaju ili kombiniraju pod jednim nadzorom, a da pritom zadržavaju specijalizirane službe unutar jednog tijela kojim se osigurava jedinstveno upravljanje. Primjer ovakve organizacije pronalazimo u Nizozemskoj koja je broj nacionalnih inspektorata smanjila s 25 na 10 te u Sloveniji (Council of Europe, 2015., str. 7).

Jedinstveni inspektorati jesu centralna tijela za provedbu inspeksijskog nadzora koja su odgovorna za nekoliko ili većinu funkcija inspekcije. Ovakav model smanjuje broj služba na minimum te konsolidira broj postupaka, vrstu sankcija, sustava za upravljanje i slično. Ovakav model preuzela je Republika Hrvatska osnivanjem Državnog inspektorata te Bosna i Hercegovina po uzoru na hrvatski model. O obje države biti će kasnije više riječi (Council of Europe, 2015, str. 7).

2.2. *S obzirom na teritorijalnu razinu*

Prema ovome modelu razlikujemo potpune nacionalne inspekcije s ili bez lokalnih podružnica te organizaciju s mješavinom nacionalnih i lokalnih službi u kojima lokalne službe u velikoj mjeri svoje poslove obavljaju autonomno.

Kod potpuno nacionalnih inspekcija s ili bez lokalnih podružnica nacionalna tijela uglavnom su odgovorna za inspekcija i kontrolu gospodarskih aktivnosti, s mrežom lokalnih podružnica koje izravno izvještavaju nacionalnu inspekciju. Primjer ovakvog modela pronalazimo u Sloveniji koja ima samo nacionalnu inspekciju te Litvi koja, uz nacionalnu, ima i nekoliko lokalnih podružnica (Council of Europe, 2015, str 7).

Podvrsta prvog modela jest model nacionalnih inspekcija s lokalnim podružnicama koje imaju veću autonomiju u radu. Nacionalna tijela i dalje uglavnom odgovaraju za regulativno provedbu i nadzor, ali lokalne podružnice ovih nacionalnih institucija imaju veliku autonomiju od centra. Primjer takve organizacije pronalazimo u Francuskoj (Council of Europe, 2015, str 7).

Mješavina nacionalnih i lokalnih inspekcija jest model u kojem su oba tijela odgovorna za provođenje inspekcije i kontrolne aktivnosti, a funkcije su međusobno podijeljene. Lokalne inspekcije imaju specifične odjele za obavljanje svoje djelatnosti. Ovakav model organizacije inspeksijske službe prisutan je u Velikoj Britaniji gdje nacionalna inspekcija Health and Safety Executive odgovara za inspekciju industrije i visokorizičnih objekata, a lokalne službe su odgovorne za isto područje, ali za niskorizične objekte. Kod ovakvih modela uloga nacionalnih inspekcija može biti različita, od isključive nadležnosti u osjetljivim područjima do zajedničke nadležnosti u nekim područjima, mogu imati ulogu vodilje kako bi pomogle lokalnim tijelima u obavljanju njihovih inspekcija (Council of Europe, 2015, str 7).

2.3. S obzirom na odnos s političkom vlasti

U ovome modelu razlikujem inspekcije koje su izravno ili neizravno podređena ministarstvima ili drugim političkim vlastima te neovisne/autonomne inspekcije s udaljenim upravljanjem (Council of Europe, 2015, str 8).

Kod inspekcija koje su izravno ili neizravno podređene ministarstvima ili drugim političkim vlastima može postojati rizik da politički dužnosnici određuju prioritete inspekcije, vrše imenovanja starijih službenika i sl. Ovakvo upletanje politike ometaju svakodnevno funkcioniranje agencije. Politički dužnosnici trebali bi donijeti strateške vizije, ali ne bi trebali utjecati na operativne odluke (Council of Europe, 2015, str 8).

Neovisne inspekcije osiguravaju veću neovisnost od političkog utjecaja. Ovaj model može se postići kroz stvaranje strogo odvojenih profesionalnih službi za inspekcije unutar lokalne samouprave, primjer takvog oblikovanja je Velika Britanija . Drugi oblik jest da inspekcije nisu odgovorne ministarstvima nego samome parlamentu, primjer takvog uređenja ima Nizozemska (Council of Europe, 2015, str 8).

2.4. S obzirom na zajednički okvir djelovanja

Po ovome modelu moguće je organizirati inspekcijske službe na način da inspekcijske službe nemaju zajednički okvir djelovanja; stvaranjem zajedničkog pravnog okvira za sve inspekcije te stvaranjem administrativne strukture.

Kod zemalja koje nema zajednički okvir djelovanja dijeljenje informacija i koordinacija odvijaju se ad hoc. Ovakav oblik organizacije ja najmanje učinkovit, ali je najčešći (Council of Europe, 2015, str. 8).

Kod drugog oblika stvara se zajednički pravni okvir za sve inspekcije. U ovom slučaju jedan zakon ili drugi propis pokriva sve ili većinu postupaka inspekcije. Ovakav pravni okvir najčešće sadrži načela i operativno usmjerenje prilikom obavljanja inspekcijskih službi, a u nekim slučajevima nabraja i ovlasti inspektora. Primjeri takvog organiziranja inspekcijskih službi nalazimo u Velikoj Britaniji – Regulatorni kodeks, zatim u Latviji, Italiji te Sloveniji (Council of Europe, 2015, str. 8).

Stvaranjem administrativne strukture, koji je ujedno i najbolji model, osigurava se koordinacija, koherentnost i komunikacija inspekcija između inspekcijskih tijela. I time se jamči da se podaci dijele između različitih inspekcijskih službi. Ovime se izbjegavaju duplirane i preklapajuće inspekcije, a djelovanje je do neke mjere usklađeno. Primjeri takvog oblika organiziranja službe mogu se naći u Latviji koja je 2000. godine osnovala tijelo Inspekcijski Savjet (Council of Europe, 2015, str. 8-9).

3. SMJERNICA OECD-A O NAČELIMA I NAJBOLJIM PRAKSAMA U PROVEDI PROPISA I INSPEKCIJSKOM NADZORU IZ 2014. GODINE.

3.1. O Smjernici

Smjernica *OECD Best practice principles for regulatory policy. Regulatory enforcement and inspections* (Smjernice OECD-a o načelima i najboljim praksama u provedbi propisa i inspeksijskom nadzoru iz 2014.) Riječ je o temeljnom međunarodnom dokumentu koji obuhvaća načela i standarde za organiziranje i provedbu inspeksijskog nadzora. U dokumentu su definirani principi i standardi koji se odnose na visokokvalitetno planiranje i usmjeravanje inspekcija, uspostavu dijaloga sa subjektima pod nadzorom, suzbijanje koruptivnih praksi i promicanje etičkog ponašanja, uz pružanje primjera organizacije inspeksijskih službi. Glavna svrha ovih Smjernica bila je postaviti okvir i zajedničke principe za donositelje odluka i regulatorna tijela. Također, cilj je bio potaknuti reforme unutar inspeksijskih službi te pružiti smjernice državama koje teže provesti takve transformacije. U Smjernicama se navodi 11. načela kojih se države trebaju pridržavati ako žele napraviti reformu i to su: *Evidence-based enforcement* (Provedba i primjena propisa utemeljena na dokazima), *Selectivity* (Selektivnost), *Risk-focus and proportionality* (Procjena rizika i proporcionalnost), *Responsive regulation* (Odzivnost), *Long-term vision* (Dugoročna vizija), *Co-ordination and consolidation* (Koordinacija i konsolidacija), *Transparent governance* (Transparentnost), *Information integration* (Skupljanje i dijeljenje informacija), *Clear and fair process* (Jasna i pravedna regulacija), *Compliance promotion* (Unapređenje usklađenosti s propisima) te *Professionalism* (Profesionalnost) (Lopižić, 2021).

3.2. Načela za organiziranje inspeksijskog nadzora

3.2.1. Dugoročna vizija

Državna vlast treba usvojiti politike i institucionalne aranžmane za organizaciju inspeksijskih službi s jasnim i dugoročnim ciljevima.

Politika o provedbi regulacije i njezina reforma trebala bi se temeljiti na jasno artikuliranim općim ciljevima kao i specifičnim ciljevima (npr.: poboljšanje učinkovitosti, smanjenje opterećenja, koncentracija resursa u područja koja mogu dati najviše rezultata, veća otvorenost i transparentnost). Proces reforme potrebno je stalno pratiti te evaluirati. Zadani ciljevi trebali bi riješiti pitanja koja su analizom utvrđena kao najkritičnija.

S druge strane, država mora osigurati mehanizme za pokretanje reforme, okvir za procjenu uspješnosti te, po potrebi, vršiti pritisak na nadležna tijela kako bi se reforma provela. Državna je dužna tijelima obuhvaćenima u reformi osigurati dovoljan kadar

te sredstva kako bi ta tijela uspješno ispunila očekivanja koja su im reformom postavljena (OECD, 2014., str. 37. – 39).

3.2.2. Koordinacija i konsolidacija

Inspekcijske službe često se suočavaju s izazovima preklapajućih funkcija i manjkom koordinacije između različitih inspekcijskih tijela. Kako bi se riješili ovih problema, države primjenjuju različite institucionalne promjene. Te promjene kreću od manjih revizija odgovornosti i ovlasti različitih agencija pa sve do stvaranja jedinstvenih inspekcija koje objedinjuju funkcije više inspekcija pod jednim krovom.

Ključna odluka u ovom procesu je odabir odgovarajućih alata i strategija, što ovisi o specifičnostima svake zemlje. Faktori kao što su povijest institucija, veličina države, politička podrška reformama te financijski resursi igraju ključnu ulogu u donošenju odluka.

Jedan od čestih koraka u rješavanju problema preklapanja inspekcija je uspostava koordinacijskih vijeća za inspekcije. Ova vijeća obično služe kao tijela koja usmjeravaju procese reformi i omogućuju razmjenu dobre prakse između različitih inspekcija.

Primjer takvog modela reformi nalazimo u Latviji koja je uspostavila Inspectorate Coordination Council koji je, između ostalog, promovirao dijeljenje informacija i operativnu suradnju između različitih inspekcija i pilotirao organizaciju i koordinaciju zajedničkih tijela.

Jedan malo drugačiji model uvela je Moldavija koja je umjesto koordinacijskog vijeća odlučila ojačati koordinaciju tako što je Ministarstvo gospodarstva postalo de facto glavni koordinator kontrolnih tijela na nacionalnoj i regionalnoj razini.

Druga strategija koja se često primjenjuje je konsolidacija funkcija inspekcija za srodne službe. Na primjer, spajanje veterinarskih i sanitarnih inspekcija u kontekstu sigurnosti hrane može pomoći u smanjenju dupliciranja inspekcija. Osim što povećava učinkovitost i smanjuje opterećenje za poslovne subjekte (jer će poduzetnici proći samo jednu inspekciju umjesto više na istu temu), takva konsolidacija može rezultirati značajnim uštedama za državu.

Konsolidacijom se stvara moćna i utjecajna institucija koja omogućava bolju koordinaciju i integraciju inspekcijskih aktivnosti pri čemu se postiže efikasnija provedba zakona i nadzora. Nadalje, konsolidacijom se postiže jedinstveno postupanje prema subjektima nadzora čime se osiguravaju načela pravednosti i jednakog postupanja. Konsolidacijom se postiže povećanje javne odgovornosti jer se olakšava transparentnost rada inspekcijskih službi, a građanima se obično omogućuje pristup informacijama različitih inspekcijskih službi na jednome mjestu. Također, stvaranjem jedinstvenog tijela stvara se jedinstvena formalna organizacijska struktura s jasnim hijerarhijskim položajima i nadležnostima čime se smanjuje administrativni

nered i poboljšava koordinacija između službi za razliku od fragmentiranih inspekcija koje svaka za sebe imaju različite formalne organizacijske oblike (WBG, 2022)

Važno je napomenuti da konsolidacija, iako moćan alat za reformu, nosi i određene rizike. Implementacija takvih promjena može biti komplicirana, a troškovi, kako politički tako i financijski, mogu biti značajni. Također, spajanja često nailaze na otpor unutar postojećih struktura.

Pri planiranju takvih reformi, ključno je uzeti u obzir lokalne uvjete i kapacitete agencija koje sudjeluju u spajanju. Pitanje tko će postati "kičma" novog inspeksijskog tijela ovisi o specifičnostima svake zemlje i treba biti pažljivo analizirano.

U konačnici, rješavanje problema preklapanja inspekcija i nedostatka koordinacije zahtijeva promišljen pristup koji uzima u obzir sve relevantne faktore i osigurava da reforme budu usklađene s lokalnim potrebama i kapacitetima.

Primjer dobre konsolidacije pronalazimo u primjeru Državnog inspektorata Republike Hrvatske o kojemu će biti više riječi kasnije u tekstu te u Bosni i Hercegovini koja je preuzela isti model iz Hrvatske (WBG, 2010) i (OECD, 2014., str. 41. – 47).

3.2.3. Transparentnost

Organizacija inspeksijskih službi i upravljanje potencijalima inspektora moraju podupirati transparentnost, profesionalizam i usmjerenost na rezultate te biti neovisni od političkog utjecaja.

Profesionalizam treba biti temelj inspeksijskih tijela prilikom provedbe propisa, a to ne znači samo tehnička kompetencija u području u kojem se vrši nadzor već i postojanje općih inspeksijskih vještina koje se odnose na učinkovito provođenje inspekcije i ponašanje sukladno etičkim standardima.

Politički utjecaj svakako se može očitovati u izmjeni određenih prioriteta, npr. promjena fokusa s jedne djelatnosti na drugu, ovisno o političkoj klimi i cilju politike, ali politika ne smije utjecati na svakodnevno obavljanje poslova inspeksijskih tijela. Prilikom promjene politika potrebno je osigurati mogućnost inspektorima da postavе i prate svoje poslovne prioritete, a da se političke odluke, kad god je to moguće, odnose na donošenje općih strategija i alokaciju resursa.

S druge strane, potrebno je više nagrađivati one službenike koji se pridržavaju načela odazivnosti prilikom obavljanja poslova, a ne one službenike koji traže najveći broj grešaka te izdaju najveće moguće kazne (OECD, 2014., str. 47. – 50).

3.3. Ostala načela

Provedba i primjena propisa utemeljena na dokazima	Odluka o tome što i kako nadzirati mora se bazirati na utemeljenim podacima i dokazima, a prikupljeni podaci se moraju redovito evaluirati.
Selektivnost	Kontrolu provođenja pravila i propisa treba prepustiti tržištu, privatnom sektoru, civilnom društvu i sudovima dokle se god ispunjavaju ciljevi regulacije. Provođenje inspekcijskog nadzora od strane inspekcijskih službi u samo određenim situacijama.
Procjena rizika i proporcionalnost	Učestalost nadzora i količina utrošenih sredstava za provođenje nadzora mora biti proporcionalna riziku, a sankcije moraju biti usmjerene smanjivanju stvarnog rizika. Usmjerenje inspekcijskih službi na rizike s velikom vjerojatnosti nastanka štete i s velikim posljedicama te na rizike male vjerojatnosti s enormnom štetom.
Odazivnost	Radnje u inspekcijskom postupku trebaju ovisiti o profilu i ponašanju subjekta koji se nadzire. Treba se razlikovati subjekte koji po prvi puta krše propise od subjekata koji iste uzastopno krše.
Skupljanje i dijeljenje informacija	Komunikacijska i informacijska tehnologija mora biti korištena kako bi maksimizirala usmjerenost na rizik, koordinaciju i dijeljenje informacija i optimalno korištenje resursima. Organizacija zajedničkih baza podataka kako bi više inspekcijskih tijela umrežilo svoje podatke i kako bi se mogle stvoriti evidencije, a s ciljem ubrzanja postupka i sprječavanja dvostrukih postupanja.
Jasna i pravedan regulacija	Koherentnost u propisima o organizaciji i radu inspekcijskih službi te jasno sročene obveze o pravima i obvezama inspektora i nadziranih subjekata. Usmjerenje na jasniji i transparentniji inspekcijski nadzor.
Unapređenje usklađenosti s propisima	Unapređenje usklađenosti s propisima mora se osiguravati kroz druge instrumente kao što su smjernice, vodiči i kontrolne liste. Država treba pojednostaviti zakona i druge akte kako bi subjekti lakše razumjeli što se od njih traži.

Profesionalnost	Inspektori se moraju stalno usavršavati ne samo u tehničkim nego i u generičkim inspektorskim vještinama. Moraju se donijeti službene smjernice za dosljedno i pošteno postupanje inspektora. Inspektori moraju biti upoznati i s drugim inspekcijskim postupcima izvan svoje nadležnosti kako svojim djelovanjem ne bi doveli do kršenja propisa u drugom području.
-----------------	--

Preuzeto: (OECD, 2014., i Lopizić, 2021).

4. ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH SLUŽBI U REPUBLICI HRVATSKOJ

4.1. Povijesni pregled

Dana 05. listopada 1990. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravi (NN 41/1990) kojim se određuje da poslove državne uprave obavljaju ministarstva i drugi zakonom određeni organi republičke uprave, organi uprave gradske zajednice općina i organi općinske uprave kao dijelovi jedinstvenog ustroja državne uprave u RH. Ovim Zakonom o izmjenama i dopunama poslove inspekcijskog nadzora obavljaju ministarstva i drugi organi uprave koji obavljaju izravan uvid u poslovanje fizičkih i pravnih osoba glede pridržavanja zakona te drugih propisa i akata državnih organa i drugih nositelja javnih ovlaštenja te poduzimaju zakonom propisane mjere (Heđbeli, 2011).

Prvim ZSDU-om poslove inspekcijskog nadzora obavljaju inspektori i drugi državni službenici ovlašteni za provedbu nadzora, kad je to određeno posebnim zakonom. Ovim Zakonom poslove u inspekcijskog nadzora u prvome stupnju obavljali su županijski odnosno gradski uredi, a u drugom stupnju ministarstva, ako se posebnim zakonom nije drugačije uredilo. Ministarstva su mogla neposredno obavljati i inspekcijske poslove iz nadležnosti županijskih, odnosno gradskih ureda. U svakoj županiji ustrojavao se županijski ured za poslove državne uprave, a za manja područja, određena posebnom Uredbom Vlade RH, za obavljanje određenih poslova iz djelokruga županijskih ureda ustrojavala se ispostava.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija iz 1997. godine (NN 131/97) ustrojava se Državni inspektorat s položajem državne upravne organizacije i definira se kao središnje tijelo državne uprave. Prvi zakon o Državnom inspektoratu donesen je 1999, Zakon o Državnom inspektoratu (NN 76/99), a Zakonom se Državni inspektorat ovlašćuje za obavljanjem inspekcijskih poslova koji se odnose na nadzor obavljanja poslova i provedbu propisa o prometu robom, radu i zaštiti na radu, elektrotehnici, rudarstvu, posudama pod tlakom, stočarstvu i vinarstvu, slatkovodnom i morskom ribarstvu, šumarstvu i lovstvu, šumskom sjemenu i šumarskom sadnom materijalu, obračunu, naplati i uplati boravišne pristojbe te o ugostiteljskoj i turističkoj djelatnosti.

Za svaku navedenu djelatnost taksativno su navedeni poslovi nadzora Državnog inspektorata.

Navedeni Zakon mijenjao je i dopunjavao svoj tekst 11 puta¹ do donošenja „novog“ Zakona. Novi Zakon o Državnom Inspektoratu (NN 116/08) donesen je 2008., a novi zakon doživio je dvije izmjene. Državni inspektorat prestao je s radom donošenjem i stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave 31. prosinca 2013. godine (NN 148/13).

Do ukidanja Državnog inspektorata došlo je zbog stajališta Vlade da je postojanjem dvaju različitih modela obavljanja inspeksijskih poslova- šest inspekcija unutar Državnog inspektorata te 40 inspekcija u ministarstvima i drugim središnjim tijelima, uspostavljen nejedinstven sustav te da su tijela državne uprave u obavljanju poslova iz svojeg djelokruga stavljena u nejednak položaj prema Državnom inspektoratu. Drugi razlog ukidanja Državnog inspektorata je bio smanjenje troškova kroz smanjenje broja državnih tijela. Ova odluka nije bila dobro prihvaćena u javnosti i medijima te se predstavljala kao veliki korak unazad². S druge strane Hrvatska udruga poslodavaca također je izjasnila nezadovoljstvo novim ustrojem inspeksijskih službi u Republici Hrvatskoj te su na sastanku predstavnika HUP-a i sindikalnih središnjica s tadašnjim ministrom rada i mirovinskog sustava Mirandom Mršićem, na kojem je predstavljen Prijedlog Zakona o inspektoratu rada, uložili prigovore u nekoliko točaka i to, zbog nepostojeće analize tadašnjeg stanja; nepostojeće analize suradnje s drugim državnim tijelima i pravosuđem; nedovoljne savjetodavne i preventivne funkcije inspektorata, premalo ovlasti i samostalnosti ravnatelja inspektorata rada; prenatlaženu ulogu ministra nadležnog za rad; ne postojanje procjene budućih troškova nove institucije te previsoko utvrđenih kazni.³

U razdoblju od 2014. godine do 2018. godine inspeksijski poslovi se u prvom stupu obavljaju u uredima državne uprave u jedinicama područne samouprave, a u drugom stupnju u središnjim tijelima državne uprave, ako posebnim zakonom nije drugačije uređeno (čl. 2., 3., 4., 5., 6. i 7. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave NN 148/13).

Ovakvo uređenje inspeksijskih službi dovelo je do nedostataka u radu službi na suzbijanju nezakonitosti, a zbog preklapanja nadležnosti i nedostatka komunikacije između službi koje obavljaju inspeksijske poslove. Zbog svega navedenog često su se pojavljivale situacije u kojima su različite inspekcije u sličnom činjeničnom stanju postupale različito. (Brkić, 2018.) Zbog svega navedenog krenulo se putem obnavljanja Državnog inspektorata.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (NN 116/18) propisano je da od 01. travnja 2019

¹ Prilikom velikog broja dopuna i izmjena zakona iz nomotehničkih razloga nameće se potreba donošenja novog zakona

² Izvor: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/vlada-ukida-drzavni-inspektorat-20131004>

³ Izvor: <https://www.hup.hr/prijedlog-zakona-o-inspektoratu-rada-s-konacnim-prijedlogom-zakona.aspx>

godine počinje s radom Državni inspektorat kao središnje tijelo državne uprave. Isti je ustrojen Zakonom o Državnom inspektoratu (NN 115/18) koji je stupio na snagu 01. travnja 2019. godine.

Državni inspektorat ponovno je osnovan zbog poboljšanja rada inspekcija kroz bolju koordinaciju, planiranje aktivnosti i usklađivanje njihova djelovanja, smanjenju represije prema subjektima inspeksijskog nadzora te zbog uvođenja savjetodavnog načina rada državnih inspekcija kako bi se postigao proaktivni pristup u kontroli poslovanja subjekata (Brkić, 2018).

4.2. Sadašnje ustrojstvo inspeksijskih službi u Republici Hrvatskoj

Kako je i supra navedeno, 2019. godine Zakonom o Državnom inspektoratu ustrojen je Državni inspektorat koji unutar sebe sadrži 16 inspeksijskih službi (članak 4. Zakona o Državnom inspektoratu NN 115/18, 117/21, 67/23, dalje ZDI) ali određene inspeksijske službe i dalje se obavljaju i unutar 13 ministarstva te 5 ostalih državnih upravnih organizacija. Ovakvim ustrojem Hrvatska je primijenila centralizirani model organizacije inspeksijskih službi jer su različite inspekcije stavljene u nadležnost jednoga tijela.. Državnim inspektoratom rukovodi glavni državni inspektor koji ima status državnog dužnosnika te ga imenuje Vlada na prijedlog predsjednika Vlade, a za svoj rad odgovoran je Vladi i predsjedniku Vlade. Cilj osnivanja Državnog inspektorata bio je objedinjavanje inspeksijskih službi za učinkovitije obavljanje inspeksijskih poslova i koherentnije djelovanje u nadzoru kod primjene propisa te smanjenje troškova (Lopičić, 2021).

ZDSU omogućuje i da druga tijela mogu ustrojiti inspektorate kao posebnu upravno organizaciju za provođenje inspeksijskog nadzora iz djelokruga tog tijela državne uprave (čl. 55. st. 3 točka 3 ZDSU) te se u našem zakonodavstvu isto pronalazi u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova te Ministarstvu obrane o čemu će kasnije biti više riječi. Na njihovom čelu nalazi se glavni inspektor koji ima status rukovodećeg državnog službenika kojeg imenuje i razrješava Vlada (čl. 57. st. 1 točka 1. st. 2).

Ostale inspeksijske službe koje nisu integrirane u Državni inspektorat ustrojene su u ministarstvima i državnim upravnim organizacijama u obliku samostalnih sektora, samostalnih službi ili u obliku posebnih službi. Određene inspeksijske službe organizirane su na teritoriju pri područnim uredima ili u nekim drugim oblicima područnih jedinica.

ZDSU-om određuje se da provedbu inspeksijskog nadzora u jednom ili više upravnih područja može se povjeriti pravnim osobama s javnim ovlastima ako je to nužno za provedbu pravno obvezujućih akata EU, ako je povjeravanjem poslova osigurava njihovo učinkovitije obavljanje uz dokazivo manje troškove ili obavljanje poslova zahtijeva osobite tehničke ili stručne uvjete koje nije moguće osigurati u tijelima državne uprave bez znatnog povećanja troškova. Ovlast se dodjeljuje odredbama posebnih zakona (čl. 7. ZDSU).

U obavljanje inspekcijskog nadzora mogu biti uključene i privatne organizacije na temelju akreditacije koje dodjeljuje Hrvatska agencija za akreditaciju. Privatne organizacije sudjeluju u inspekcijskom nadzoru nafte i naftnih derivata, opreme pod tlakom, sigurnosti dizala, sigurnosti uporabnih ventila, automata za stolove i igre na sreću. Registar akreditiranih privatnih organizacijama moguće je pronaći na web stranici Agencije (Lopižić, 2021) U trenutku pisanja ovoga rada u Hrvatskoj je akreditirano 449 privatnih organizacija. Dalje u radu napraviti ću pregled inspekcijskih službi Republike Hrvatske u ministarstvima i državnim upravnim organizacijama.

4.2.1. Državni inspektorat

Unutar Državnog inspektorata djeluju sljedeće inspekcijske službe: tržišna inspekcija, sanitarna inspekcija, veterinarska inspekcija, poljoprivredna inspekcija, lovna inspekcija, šumarska inspekcija, fitosanitarna inspekcija, turistička inspekcija, rudarska inspekcija, inspekcija opreme pod tlakom, elektroenergetska inspekcija, inspekcija rada, građevinska inspekcija, inspekcija zaštite okoliša, inspekcija zaštite prirode te vodopravna inspekcija (čl. 4. ZDI).

Tržišna inspekcija obavlja inspekcijske poslove u području trgovine, usluga, zaštite potrošača i sigurnosti neprehrambenih proizvoda. Navedene poslove obavlja Sektor za nadzor trgovine, usluga i zaštite proizvođača (čl. 5. ZDI).

Sanitarna inspekcija obavlja inspekcijske poslove, odnosno službene kontrole u području zaštite zdravlja ljudi, sigurnosti hrane, GMO-a, predmeta opće uporabe, duhanskih i srodnih proizvoda, elektroničkih cigareta i spremnika za ponovno punjenje, kemikalija i biocidnih proizvoda, gospodarenja otrovnim kemikalijama sadržanim u Konvenciji o zabrani razvijanja, proizvodnje, gomilanja i korištenja kemijskog oružja i o njegovom uništenju, prekursora eksploziva, vode za ljudsku potrošnju, buke te neionizirajućeg zračenja. Navedene poslove obavlja Sektor sanitarne inspekcije (čl. 6. ZDI).

Veterinarska inspekcija obavlja inspekcijske i druge poslove u području veterinarstva i sigurnosti hrane. Navedene poslove obavlja Sektor za veterinarski nadzor i nadzor sigurnosti hrane (čl. 7. ZDI).

Poljoprivredna inspekcija obavlja inspekcijske i druge poslove u području poljoprivrede, stočarstva, kvalitete hrane i vinarstva (čl. 8. ZDI).

Fitosanitarna inspekcija obavlja inspekcijske i poslove službenih kontrola u području biljnog zdravlja. Poslove poljoprivredne i fitosanitarne inspekcije obavlja Sektor za nadzor poljoprivrede i fitosanitarni nadzor (čl. 15. ZDI).

Lovna inspekcija obavlja inspekcijske poslove u području lovstva (čl. 13. ZDI).

Šumarska inspekcija obavlja inspekcijske poslove u području šumarstva. Poslove lovne te šumarske inspekcije obavlja Sektor za nadzor u šumarstvu i lovu (čl. 14. ZDI).

Turistička inspekcija obavlja inspekcijske poslove u području ugostiteljske djelatnosti, pružanja ugostiteljskih usluga, pružanju usluga u turizmu i boravišne odnosno turističke pristojbe. Navedene poslove obavlja Sektor za nadzor u turizmu i ugostiteljstvu (čl. 16. ZDI).

Rudarska inspekcija obavlja inspekcijske poslove u području rudarstva i energetike za naftno rudarstvo (čl. 17. ZDI).

Inspekcija opreme pod tlakom obavlja inspekcijske poslove u području opreme pod tlakom i energetike za toplinarstvo i plinarstvo (čl. 18. ZDI).

Elektroenergetska inspekcija obavlja inspekcijske poslove u području elektroenergetike. Navedene poslove rudarske, inspekcije opreme pod tlakom te elektroenergetske inspekcije obavlja Sektor za nadzor rudarstva, energetike i opreme pod tlakom (čl. 20. ZDI).

Inspekcija rada obavlja inspekcijske poslove u području rada i zaštite na radu. Navedene poslove također obavlja Sektor inspekcije rada (čl. 24. ZDI).

Građevinska inspekcija obavlja inspekcijske poslove nadzora građenja, provedbe stručnog nadzora građenja, održavanja i uporabe građevina. Navedene poslove također obavlja Sektor za nadzor građenja (čl. 25. ZDI).

Inspekcija zaštite okoliša obavlja inspekcijske poslove u području zaštite okoliša, gospodarenja otpadom, zaštite zraka, zaštite od svjetlosnog onečišćenja, klimatskih promjena i zaštite ozonskog sloja (čl. 26. ZDI).

Inspekcija zaštite prirode obavlja poslove u području zaštite prirode (čl. 27. ZDI).

Vodopravna inspekcija obavlja inspekcijske poslove u području vodnog gospodarstva. Inspekciju zaštite okoliša, zaštitu prirode i vodopravnu inspekciju obavlja Sektor za nadzor zaštite okoliša, zaštite prirode i vodopravni nadzor (čl. 28. ZDI).

Za obavljanje inspekcijskih i drugih poslova iz djelokruga Inspektorata, osim u Središnjem uredu u Zagrebu, ustrojavaju se područni uredi u Osijeku, Rijeci, Splitu, Varaždinu te Zagrebu. U područnim uredima ustrojavaju se službe, odjeli te ispostave (čl. 29. ZDI).

4.2.2. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova

Unutar Ministarstva vanjskih i europskih poslova djeluje jedna inspekcijska služba i to Inspektorat službe vanjskih poslova ustrojen po uvjetima za ustrojavanje samostalnog sektora (čl.3. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova NN 97/20, dalje Uredba).

Inspektorat službe vanjskih poslova provodi nadzor rada diplomatskih misija i konzularnih ureda i unutarnjih ustrojstvenih jedinica Ministarstva, provjerava usklađenost poslovanja s međunarodnim konvencijama, zakonima, propisima,

naputcima i utvrđenim internim procesima i postupcima te misijom i ciljevima Ministarstva kako bi se postiglo zakonito, djelotvorno, učinkovito, usklađeno i etično obavljanje poslova iz djelokruga rada te obavlja i ostale poslove sukladno Uredbi (čl. 131. Uredbe).

4.2.3. Ministarstvo unutarnjih poslova

Unutar Ministarstva unutarnjih poslova inspekcijski nadzor obavlja se u dvije ustrojstvene jedinice i to unutar Ravnateljstva policije te Ravnateljstva civilne zaštite (čl. 2. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova NN 97/20, dalje Uredba).

Unutar Ravnateljstva policije djeluje Služba za sigurnost cestovnog prometa koja, uz ostale propisane poslove, provodi inspekcijski i upravni nadzor nad tijelima koja izvršavaju poslove iz Zakona o sigurnosti prometa na cestama, provodi poslove inspekcijskog i upravnog nadzora na radom autoškola, stanica za tehničke preglede vozila i ovlaštenih stručnih organizacija (čl. 36. Uredbe).

Unutar Ravnateljstva civilne zaštite djeluje Sektor za inspekcijske poslove. Sektor za inspekcijske poslove obavlja poslove inspekcijskog nadzora u području zaštite od požara, eksplozivnih tvari i oružja, privatne zaštite i detektivskih poslova, protuminskog djelovanja, civilne zaštite te radiološke i nuklearne sigurnosti sukladno odredbama posebnih zakona. Za obavljanje navedenih poslova unutar Sektora ustrojene su sljedeće ustrojstvene jedinice – Inspekcija zaštite od požara i civilne zaštite, Inspekcija proizvodnje i prometa eksplozivnih tvari i oružja, Inspekcija za privatnu zaštitu i detektivske poslove, Inspekcija za protuminsko djelovanje te Inspekcija za radiološku i nuklearnu sigurnost (čl. 139. Uredbe).

Inspekcija zaštite od požara i civilne zaštite sudjeluje u kriminalističkom istraživanju najsloženijih slučajeva požara, tehnoloških eksplozija, havarija i drugih akcidentnih događaja (čl. 156. Uredbe).

Inspekcija za privatnu zaštitu i detektivske poslove obavlja inspekcijski nadzor nad tvrtkama koje se bave proizvodnjom, prometom, prijevozom, nabavom i maloprodajom eksplozivnih tvari i oružja; sudjeluje u kriminalističkom istraživanju najsloženijih slučajeva tehnoloških eksplozija, havarija i drugih akcidenta s eksplozivnim tvarima (čl. 158. Uredbe).

Inspekcija za protuminsko djelovanje obavlja inspekcijski nadzor nad primjenom zakonskih i podzakonskih akata koji reguliraju protuminsko djelovanje; obavlja nadzor ovlaštenih pravnih osoba i obrtnika, te uvjeta za odobrenje za obavljanje poslova razminiranja; obavlja nadzor pravnih i fizičkih osoba vezano za uvjete i način rada u području protuminskog djelovanja; organizira posebne akcije inspekcijskog nadzora nad primjenom propisa iz svoga djelokruga (čl. 159. Uredbe).

Inspekcija za radiološku i nuklearnu sigurnost obavlja inspekcijski nadzor nad primjenom zakonskih i podzakonskih akata koji reguliraju područje radiološke i nuklearne sigurnosti: nadzor nad korištenjem te uvozom, izvozom, prijevozom i

provozom te svakom drugom vrstom prometa izvora ionizirajućeg zračenja preko teritorija Republike Hrvatske te nad provedbom mjera radiološke, nuklearne i fizičke sigurnosti; nadzor, a po potrebi i provođenje pregleda uvjeta rada s izvorima ionizirajućeg zračenja, te mjerenje propisanih elemenata i ovjeru kvalitete uređaja koji proizvode ionizirajuće zračenja; nadzor nad zbrinjavanjem radioaktivnog otpada, iskorištenih zatvorenih radioaktivnih izvora i izvora ionizirajućeg zračenja koji se ne namjeravaju dalje koristiti, istrošenog nuklearnog goriva uključivši uvoz, prijevoz, skladištenje, korištenje i odlaganje ili izvoz te provoz radioaktivnog otpada; nadzor nad radom ovlaštenih stručnih tehničkih servisa i ovlaštenih izvršitelja za nuklearnu sigurnost; provodi sve aktivnosti propisane posebnim zakonom i podzakonskim aktima koji uređuje način obavljanja poslova radiološke i nuklearne sigurnosti; sudjeluje u provedbi inspekcijskog nadzora nad izgradnjom građevina koje podliježu odredbama Zakona o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti u dijelu iz svoje nadležnosti; surađuje s ostalim tijelima državne uprave u svrhu sprječavanja neovlaštenog prometa nuklearnog i drugog radioaktivnog materijala, uključujući promet preko državne granice te određuje potrebne radnje u slučaju njihova otkrivanja (čl. 160. Uredbe).

Za obavljanje poslova iz djelokruga rada Ravnateljstva civilne zaštite, kao unutarnje ustrojstvene jedinice, izvan sjedišta, za područja županija i Grada Zagreba ustrojavaju se i Područni ured civilne zaštite Zagreb te Područni uredi civilne zaštite Split, Rijeka, Osijek te Varaždin. Svaki područni ured ima organizirane službe za obavljanje inspekcijskog nadzora iz gore navedenih područja (čl. 139. Uredbe).

4.2.4. Ministarstvo obrane

Unutar Ministarstva obrane poslovi inspekcijskog nadzora obavljaju se u dvije ustrojstvene jedinice i to u Upravi za ljudske potencijale te unutar Inspektorata obrane (čl. 3. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva obrane NN 97/20, dalje Uredba).

Unutar Uprave za ljudske potencijale ustrojena je Služba za vojno zdravstvo. Između ostalih poslova, Služba za vojno zdravstvo vrši veterinarsku inspekciju i zaštitu zdravlja službenih životinja (čl. 72. Uredbe).

Inspektorat obrane jest ustrojstvena jedinica koja obavlja redovne i izvanredne, nezavisne i pravodobne inspekcijske nadzore radi utvrđivanja zakonitosti postupanja u primjeni propisa u području obrane, provedbe propisa koje reguliraju ocjenjivanje spremnosti Oružanih snaga te izradu zapisnika s pregledom utvrđenog stanja, prijedlogom mjera i preporuka za uklanjanje nedostataka. Inspekcijski nadzor provodi se u Ministarstvu, Oružanim snagama i civilnim nositeljima obrambenih priprema s ciljem poboljšanja stanja, odvracanjem i sprječavanjem nezakonitih postupanja, jačanjem odgovornosti i poticanjem na motivaciju, učinkovitost i djelotvornost na svim razinama. Inspektorat obrane surađuje s drugim državnim tijelima u provedbi inspekcijskog nadzora iz njihove nadležnosti (čl. 171. Uredbe).

U Inspektoratu obrane ustrojavaju se dvije službe – Služba inspekcije obrane te Služba inspekcije resursa.

Služba inspekcije obrane provodi inspekcijski nadzor radi utvrđivanja zakonitosti postupanja u primjeni propisa u upravljanju obrambenim sustavom i u području obrane, obučenosti za združene i multinacionalne oblike vojnog sudjelovanja za međunarodne operacije u kojima sudjeluju Oružane snage, obučenosti grana Oružanih snaga, uporabe i stanja zapovjedno-informacijsko-komunikacijskih sustava, primjeni propisa koji reguliraju ocjenjivanje spremnosti stožera, zapovjedništava, postrojbi i ustanova Oružanih snaga te u implementaciji Ciljeva sposobnosti, primjeni usvojenih hrvatskih vojnih normi (HRVN) i ratificiranih NATO dokumenata te izrađuje i podnosi zapisnike, prijedloge mjera i preporuke za otklanjanje nedostataka te obavlja i druge poslove iz svoje nadležnosti (čl. 172. Uredbe).

Služba inspekcije resursa provodi inspekcijske nadzore ljudskih, materijalnih i financijskih resursa u području obrane u Ministarstvu, Oružanim snagama i kod civilnih nositelja obrambenih priprema radi utvrđivanja zakonitosti postupanja u primjeni propisa koji uređuju ocjenjivanje spremnosti stožera, zapovjedništava, postrojbi i ustanova Oružanih snaga te u implementaciji Ciljeva sposobnosti, primjeni usvojenih hrvatskih vojnih normi (HRVN) i ratificiranih NATO dokumenata, izrađuje i podnosi zapisnike, prijedloge mjera i preporuka za otklanjanje nedostataka (čl. 175. Uredbe).

4.2.5. Ministarstvo financija

Unutar Ministarstva financija provodi se inspekcijski nadzor u njegovim dvjema upravnim organizacijama i to Poreznoj upravi te Carinskoj upravi te jednoj ustrojstvenoj jedinici Ministarstva Upravi za financijsko upravljanje, unutarnju reviziju i nadzor (čl. 2. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija NN 97/20, dalje Uredba).

Uprava za financijsko upravljanje, unutarnju reviziju i nadzor obavlja upravne, stručne, inspekcijske i prekršajne poslove koji se odnose na primjenu zakona i drugih propisa kojima se uređuje devizno poslovanje, platni promet; rad štedno-kreditnih zadruga u likvidaciji, rad stambenih štedionica, rad dobrovoljnih mirovinskih fondova, obavljanje poslova potrošačkog kreditiranja, rad Financijske agencije uključujući provedbu ovrhe na novčanim sredstvima i drugih financijskih institucija u pogledu primjene zakona i propisa iz područja financijskog poslovanja te obavlja i druge poslove iz svog djelokruga. Unutar navedene uprave ustrojavaju se dodatne jedinice i to: a) Financijski inspektorat, b) Sektor za financijski i proračunski nadzor, c) Služba za unutarnju reviziju i unutarnji nadzor te d) Služba za suzbijanje nepravilnosti i prijevara (čl. 31. Uredbe).

Carinska uprava jest unutarnja jedinica Ministarstva financija ustrojena posebnim zakonom koja, uz ostale poslove iz svog djelokruga, vrši i inspekcijski nadzor u prvom stupnju, inspekcijski nadzor na robom kojom se povrjeđuje pravo intelektualnog vlasništva, vrši inspekcijski nadzor nad naplatom proračunskih i ostalih prihoda te vrši inspekcijski nadzor sustava sljedivosti i praćenja duhanskih proizvoda te uporabe sigurnosnog obilježja sukladno propisima o ograničavanju uporabe duhanskih i srodnih proizvoda. Poslovi inspekcije u Carinskoj upravi vrše kroz unutarnje ustrojstvene jedinice ustrojene pri Središnjem uredu (Sektor za nadzor) te unutar

unutarnjih ustrojstvenih jedinica Područnih carinskih ureda (Odjeli za inspekcijski nadzor i upravni postupak, Odjeli za inspekcijski nadzor u području koncesija, Odjeli za inspekcijske i nadzorne poslove u području carine i druga operativna postupanja, Odjeli za inspekcijske i nadzorne poslove u području trošarina i posebnih poreza.) (čl. 87. Uredbe).

Porezna uprava jest jedinstvena i samostalna upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija čija je temeljna zadaća primjena i nadzor primjene poreznih propisa i propisa o prikupljanju doprinosa. Poslovi nadzora u Poreznoj upravi podijeljeni su p o unutarnjim ustrojstvenim jedinicama (članak 2. i 3. Zakona o Poreznoj upravi NN 115/16, 98/19, dalje ZPU).

Unutar Središnjeg ureda Porezne uprave provodi se koordiniranje provođenja postupka provjere (utvrđivanje činjenica bitnih za oporezivanje putem očevida, procjene gospodarske snage poreznog obveznika i dr.), neizravnog nadzora (utvrđivanje činjenica bitnih za oporezivanje kontrolom prikupljenih podataka iz dostupnih izvora), poreznog nadzora, naplate i ovršnog postupka, nadzora fiskalizacije te koordiniranje i provođenje poreznog nadzora i nadzora nad priređivanjem igara na sreću, zabavnih i nagradnih igara, razvijanje i unaprjeđivanje metoda i tehnika te provođenje postupaka sprječavanja i otkrivanja prijevara i porezno kaznenih djela u nadležnosti Porezne uprave (čl. 9. ZPU).

Unutar Područnih ureda Porezne uprave provodi se porezni nadzor poreza, doprinosa, fiskalizacije te drugih javnih davanja i sklapanja poreznih nagodbi te provođenje nadzora nad priređivanjem igara na sreću, zabavnih i nagradnih igara (čl. 10. ZPU).

Unutar ispostava područnih ureda obavlja se postupak neizravnog nadzora i provjere poreznih obveznika (čl. 11. ZPU).

4.2.6. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja

Unutar Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja ustrojena je Uprava za trgovinu i politiku javne nabave (čl. 2. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja NN 97/20, dalje Uredba).

Uprava za trgovinu i politiku javne nabave, uz ostale poslove iz svog djelokruga, obavlja i stručne te inspekcijske poslove u vezi elektroničkog potpisa (čl. 116. Uredbe).

4.2.7. Ministarstvo pravosuđa i uprave

Unutar Ministarstva pravosuđa i uprave ustrojena je Uprava za pravosudnu i upravnu inspekciju (čl. 2 Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa i uprave NN 97/20, dalje Uredba).

Uprava za pravosudnu i upravnu inspekciju obavlja inspekcijske poslove koji se odnose na nadzor sudske i državno odvjetničke uprave, uključujući ispitivanje osnovanosti pritužbi građana na postupanja pred sudovima i u radu državnih

odvjetništava, nadzor nad materijalnim i financijskim poslovanjem pravosudnih tijela te poslove inspekcijskog nadzora nad radom javnobilježničke službe.

Uprava obavlja i inspekcijske poslove koji se odnose na primjenu zakona i drugih propisa kojima se uređuje sustav, ustrojstvo i način rada tijela državne uprave, drugih državnih tijela, tijela i upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave; primjenu zakona i drugih propisa kojima se uređuju službenički odnosi u navedenim tijelima; primjenu zakona kojim se uređuje upravni postupak, primjenu propisa o uredskom poslovanju, propisa o sadržaju naziva tijela i uporabi propisanih obilježja i simbola te propisa o pečatima i žigovima s grbom Republike Hrvatske u nadziranim tijelima i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti; postupa po predstavkama podnesenim radi osiguranja ili zaštite prava građana i pravnih osoba pred nadziranim tijelima i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, a koje se odnose na predmet inspekcijskog nadzora te provodi inspekcijski nadzor u slučajevima utvrđenim posebnim zakonom (čl. 402. Uredbe).

Unutar navedene Uprave ustrojeni su Sektor pravosudne inspekcije te Sektor upravne inspekcije.

4.2.8. Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Unutar Ministarstva znanosti i obrazovanja ustrojen je sektor koji obavlja inspekcije poslove i to Samostalni sektor prosvjetne inspekcije (čl. 2. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva znanosti i obrazovanja NN 97/20, dalje Uredba).

Samostalni sektor prosvjetne inspekcije obavlja inspekcijske poslove vezane uz primjenu zakona i drugih propisa kojima se uređuje ustroj i način rada predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola, učeničkih domova te drugih ustanova i pravnih osoba koje odgojno-obrazovnu djelatnost ili dio te djelatnosti obavljaju na osnovi odobrenja, dopusnice, suglasnosti ili drugoga odgovarajućeg akta Ministarstva. Samostalni sektor obavlja inspekcijske poslove vezane i uz primjenu pravnih pravila kolektivnih ugovora kojima se zakonom ili drugim propisom daje pravo uređenja pojedinih pitanja u okviru nadležnosti prosvjetne inspekcije te rješava u upravnim stvarima u drugom stupnju povodom žalbi protiv rješenja nadziranih ustanova donesenih u obavljanju javnih ovlasti kada je za rješavanje u upravnim stvarima nadležno Ministarstvo. Za obavljanje navedenih poslova organiziraju se službe ustrojene u sjedištu Ministarstva te u područnim službama (čl. 75. Uredbe).

4.2.9. Ministarstvo kulture i medija

Unutar Ministarstva kulture i medija ustrojena je Uprava za zaštitu kulturne baštine koja obavlja i inspekcijske poslove (čl. 2. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva kulture i medija NN 97/20, dalje Uredba).

Uprava za zaštitu kulturne baštine, uz ostale poslove iz svog djelokruga, obavlja inspekcijske poslove u području zaštite kulturnih dobara. U upravi za zaštitu kulturne baštine ustrojeni su Sektor za zaštitu kulturne baštine te Sektor za konzervatorske odjele i inspekciju (čl. 39. Uredbe).

4.2.10. Ministarstvo turizma i sporta

Unutar Ministarstva turizma i sporta ustrojen je Samostalni sektor sportske inspekcije koji obavlja inspekcijske poslove (čl. 2. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva turizma i sporta NN 97/20, dalje Uredba).

Sektor sportske inspekcije, uz ostale poslove iz svog djelokruga, obavlja inspekcijske poslove koji se odnose na primjenu Zakona o sportu i drugih propisa kojima je uređeno ustrojstvo, djelokrug i način rada pravnih i fizičkih osoba u sustavu sporta. Unutar Sektora sportske inspekcije ustrojene su Služba inspekcijskog nadzora I. te Služba inspekcijskog nadzora II. (čl. 78. Uredbe).

4.2.11. Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike

Unutar Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike ustrojen je Samostalni sektor za upravni i inspekcijski nadzor u socijalnoj skrbi koji obavlja inspekcijske poslove (čl. 2. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike NN 97/20, dalje Uredba).

Samostalni sektor za upravni i inspekcijski nadzor u socijalnoj skrbi, uz ostale poslove iz svog djelokruga, obavlja poslove koji se odnose na provedbu upravnog i inspekcijskog nadzora nad radom ustanova socijalne skrbi u primjeni i izvršavanju zakona i drugih propisa u prenijetim im javnim ovlastima iz područja socijalne skrbi, obiteljsko-pravne zaštite i skrbništva, obavlja inspekcijske poslove koji se odnose na provođenje nadzora nad primjenom i izvršavanjem zakona i drugih propisa, općih i pojedinačnih akata i nad stručnim radom domova socijalne skrbi, centara za pomoć u kući, centara za pružanje usluga u zajednici i drugih pravnih i fizičkih osoba koje pružaju socijalne usluge djeci bez roditelja ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djeci žrtvama obiteljskog nasilja, djeci žrtvama trgovanja ljudima, djeci s teškoćama u razvoju, djeci s problemima u ponašanju, trudnici ili roditelju s djetetom bez odgovarajuće obiteljske podrške, odrasloj osobi s invaliditetom, odrasloj osobi žrtvi obiteljskog ili drugog nasilja te žrtvi trgovanja ljudima, odrasloj starijoj i nemoćnoj osobi, osobi ovisnoj o alkoholu, drogama, kockanju i drugim oblicima ovisnosti, beskućniku i drugim osobama propisanim zakonom koji regulira poslove socijalne skrbi; obavlja inspekcijske poslove koji se odnose na provođenje nadzora nad obavljanjem djelatnosti dadilje; obavlja inspekcijske poslove koji se odnose na provođenje nadzora nad stalnim prikupljanjem humanitarne pomoći i nad provođenjem humanitarnih akcija. Unutar Samostalnog sektora ustrojene su Služba za upravni nadzor te Služba za inspekcijski nadzor (čl. 140. Uredbe).

4.2.12. Ministarstvo poljoprivrede

Unutar Ministarstva poljoprivrede ustrojena je Uprava ribarstva koja obavlja i poslove inspekcije (čl. 2. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva poljoprivrede NN 97/20, dalje Uredba).

Uprava ribarstva, uz ostale poslove iz svog djelokruga, provodi upravni i inspekcijski nadzor i rješava u upravnim i inspekcijskim stvarima u području ribarstva; planira, organizira i izvršava poslove ribarske inspekcije, nadzora i kontrole; prati i potiče razvoj gospodarske djelatnosti u ribarstvu. Unutar Uprave ribarstva ustrojavaju se Sektor za upravljanje resursima, flotom i ribolovom, Sektor za upravljanje EU fondovima u ribarstvu, Sektor za Tržišni informacijski sustav u ribarstvu i upravljanje akvakulturom te Sektor za nadzor i kontrolu u ribarstvu (čl. 222. Uredbe).

4.2.13. Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture

Unutar Ministarstva mora, prometa i infrastrukture ustrojene su Uprava sigurnosti plovidbe te Uprava kopnenog prometa i inspekcije koje obavljaju poslove inspekcije (čl. 2. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva mora prometa i infrastrukture NN 97/20, dalje Uredba).

Uprava sigurnosti plovidbe, uz ostale poslove iz svoje djelatnosti, inspekcijske, upravne i stručne poslove na pomorskom dobru, u unutarnjim morskim vodama, teritorijalnom moru, gospodarskom pojasu (zaštićenom ekološko-ribolovnom pojasu) i unutarnjim vodama vezane uz nadzor sigurnosti plovidbe, zaštitu pomorskog dobra, traganje i spašavanje ljudskih života na moru i unutarnjim vodama, upravljanje pomorskim i riječnim prometom, zaštitu mora, podmorja i unutarnjih voda od onečišćenja s brodova, plovne putove i objekte sigurnosti plovidbe, hidrografsku djelatnost, materijalno pravne odnose u plovidbi, pomorske nesreće i prekršaje, koordinira rad Tehničkog nadzornog tijela u vezi s poslovanjem vezanim za certifikaciju plovila unutarnje plovidbe te predlaže mjere za razvoj i unaprjeđenje Riječnih informacijskih servisa (RIS), obavlja inspekcijske, upravne i stručne poslove sigurnosti pomorskih objekata hrvatske državne pripadnost. Za poslove iz svojeg djelokruga ustrojavaju se sektori, područne jedinice lučkih kapetanija te ispostave lučkih kapetanija (čl. 40. Uredbe).

Uprava kopnenog prometa i inspekcije, uz ostale poslove iz svoje djelatnosti, obavlja poslove inspekcije cesta, žičara i svih vrsta unutarnjeg i međunarodnog cestovnog prijevoza; uspostavlja sustav sigurnosnog upravljanja cestovnim i željezničkim prometom te inspekciju cestovnog prometa i sigurnost prometa na cestama. Za obavljanje navedenih poslova unutar Uprave ustrojavaju se službe (čl. 106. Uredbe).

4.2.14. Ministarstvo zdravstva

Unutar Ministarstva zdravstva ustrojen je Samostalni sektor za inspekcije u zdravstvu koji obavlja inspekcijske poslove (čl. 2. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva zdravstva. NN 97/20, dalje Uredba).

Samostalni sektor za inspekciju u zdravstvu, uz ostale poslove iz svoga djelokruga, obavlja poslove inspekcijskog nadzora provedbe propisa, provodi inspekcijske poslove vezane uz promet lijekova i medicinskih proizvoda, klinička ispitivanja lijekova i medicinskih proizvoda, dobru laboratorijsku praksu u nekliničkim ispitivanjima lijekova kao i uz obavješćivanje i oglašavanje o lijekovima i

medicinskim proizvodima, proizvodnju medicinskih proizvoda. Za obavljanje poslova inspekcije unutar Sektora ustrojavaju se službe (čl. 57. Uredbe).

4.2.15. Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva

Unutar Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva ustrojen je Sektor za koordinaciju razvoja digitalnog društva (čl. 2. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva NN 97/20, dalje Uredba).

Unutar Sektora za koordinaciju razvoja digitalnog društva ustrojena je Služba za kibernetičku sigurnost, politike Europske unije i međunarodnu suradnju koja, uz ostale poslove iz svoje nadležnosti, kao sektorski nadležno tijelo, obavlja inspekcijske poslove iz sfere kibernetičke sigurnosti (čl. 8. Uredbe).

4.2.16. Hrvatska vatrogasna zajednica

Unutar Hrvatske vatrogasne zajednice ustrojen je Sektor za inspekcijski nadzor, a koji obavlja poslove inspekcije (čl. 3. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Hrvatske vatrogasne zajednice NN 97/20, dalje Uredba).

Sektor za inspekcijski nadzor, uz ostale poslove iz svojeg djelokruga, obavlja inspekcijske poslove u području vatrogastva provodeći inspekcijske nadzore nad primjenom i izvršavanjem Zakona o vatrogastvu, mjera iz područja vatrogastva i propisa donesenih na temelju Zakona te provodi prvostupanjske upravne postupke u okviru inspekcijskog nadzora. Za obavljanje navedenih poslova pri Sektoru se ustrojavaju službe (čl. 28. Uredbe).

4.2.17. Državna geodetska uprava

Unutar Državne geodetske uprave ustrojen je Sektor za katastarski sustav koji, uz ostale poslove, obavlja i inspekcije poslove (čl. 3. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Državne geodetske uprave NN 97/20, dalje Uredba).

Sektor za katastarski sustav, uz ostale poslove iz svog djelokruga, obavlja i inspekcijske poslove u prvom stupnju nad poslovima koje obavljaju osobe ovlaštene za obavljanje geodetske djelatnosti i geodetskim poslovima u lokalnoj samoupravi. Za obavljanje navedenih poslova Sektora ustrojava se Služba za nadzor i geodetsku inspekciju (čl. 13. Uredbe).

4.2.18. Državni zavod za intelektualno vlasništvo

Unutar Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo ustrojena je Samostalna služba za autorsko pravo te europske i međunarodne poslove (čl. 2. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo NN 97/20, dalje Uredba).

Samostalna služba za autorsko pravo te europske i međunarodne poslove, uz ostale poslove iz svoje nadležnosti, obavlja i inspekcijski nadzor nad izdanim odobrenjima

za obavljanje djelatnosti u području kolektivnog ostvarivanja autorskog prava. Navedeni poslovi obavljaju se u Odjelu za autorsko i srodna prava te provedbu prava intelektualnog vlasništva (čl. 33. Uredbe).

4.2.19. Državni zavod za mjeriteljstvo

Unutar Državnog zavoda za mjeriteljstvo ustrojen je Sektor mjeriteljske inspekcije koji obavlja inspekcijske poslove (čl. 3. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Državnog zavoda za mjeriteljstvo NN 97/20, dalje Uredba).

Sektor mjeriteljske inspekcije, uz ostale poslove iz svoje nadležnosti, obavlja inspekcijske poslove i druge stručne poslove koji se odnose na nadzor nad primjenom i provođenjem zakona i drugih propisa u području mjeriteljstva te obavlja poslove inspekcijskog nadzora nad pretpakovinama i bocama kao mjernim spremnicima u smislu Zakona o mjeriteljstvu, nadzor nad proizvodnjom, uvozom i stavljanjem na tržište i na raspolaganje na tržištu pretpakovina, nadzor nad postupcima ispitivanja pretpakovina, nadzor nad nazivnim količinama punjenja i označavanja nazivnih količina punjenja i nadzor nad mjerilima s kojima se nadziru količine punjenja, obavlja nadzor nad tehničkim zahtjevima za čistoćom predmeta od plemenitih kovina i nadzor nad ispitivanjem, označavanjem i žigosanjem predmeta od plemenitih kovina, uvjetima koje moraju zadovoljiti proizvođači i distributeri predmeta od plemenitih kovina te njihovim pravima i obvezama. Za obavljanje navedenih poslova u Sektoru se ustrojavaju službe (čl. 24. Uredbe).

<p style="text-align: center;">Inspekcijske službe u RH Popis upravnih organizacija i/ili ustrojstvenih jedinica u TDU koje obavljaju inspekcijske poslove 2023.</p>	
<p>Ministarstvo vanjskih i europskih poslova</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inspektorat službe vanjskih poslova <p>Ministarstvo unutarnjih poslova</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ravnateljstvo civilne zaštite - Ravnateljstvo policije <p>Ministarstvo obrane</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uprava za ljudske potencijale - Inspektorat obrane <p>Ministarstvo financija</p> <ul style="list-style-type: none"> - Carinska uprava - Porezna uprava <p>Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uprava za trgovinu i politiku javne nabave <p>Ministarstvo pravosuđa i uprave</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uprava za pravosudnu i upravnu inspekciju <p>Ministarstvo znanosti i obrazovanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samostalni sektor prosvjetne inspekcije <p>Ministarstvo kulture i medija</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uprava za zaštitu kulturne baštine <p>Ministarstvo turizma i sporta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samostalni sektor sportske inspekcije <p>Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samostalni sektor za upravni i inspekcijski nadzor u socijalnoj skrbi <p>Ministarstvo poljoprivrede</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uprava ribarstva 	<p>Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uprava sigurnosti plovidbe - Uprava kopnenog prometa i inspekcije <p>Ministarstvo zdravstva</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samostalni sektor za inspekcije u zdravstvu <p>Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sektor za koordinaciju razvoja digitalnog društva <p>Hrvatska vatrogasna zajednica</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sektor za inspekcijski nadzor <p>Državna geodetska uprava</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sektor za katastarski sustav <p>Državni zavod za intelektualno vlasništvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samostalna služba za autorsko pravo te europske i međunarodne poslove <p>Državni zavod za mjeriteljstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sektor mjeriteljske inspekcije <p>Državni inspektorat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sektor za nadzor trgovine, usluga i zaštite proizvođača - Sektor sanitarne inspekcije - Sektor za veterinarski nadzor i nadzor sigurnosti hrane - Sektor za nadzor poljoprivrede i fitosanitarni nadzor - Sektor za nadzor u šumarstvu i lovu - Sektor za nadzor u turizmu i ugostiteljstvu - Sektor za nadzor rudarstva, energetike i opreme pod tlakom - Sektor inspekcije rada - Sektor nadzora građenja - Sektor za nadzor zaštite okoliša, zaštite prirode i vodopravni nadzor

Preuzeto: autor rada

5. ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH SLUŽBI U DRUGIM DRŽAVAMA

5.1. BOSNA I HERCEGOVINA

Poslove uprave iz nadležnosti Bosne i Hercegovine obavljaju ministarstva i upravne organizacije kao samostalne upravne organizacije, upravne organizacije u sastavu ministarstva kao i druge institucije Bosne i Hercegovine osnovane posebnim zakonom ili kojima je zakonom povjereno obavljanje poslova. (čl. 2. Zakona o upravi Bosne i Hercegovine broj 32/02, 102/09 72/17). Na razini Bosne i Hercegovine djeluje inspekcija za nadzor rada državnih tijela organizirana unutar Ministarstva pravde u organizacijskoj jedinici Upravnog inspektorata.

Upravni inspektorat Ministarstva pravde jest inspekcija koja provodi inspeksijski nadzor nad radom tijela Bosne i Hercegovine (mpr.gov.ba, Upravni inspektorat). Ostale inspeksijske službe organizirane su po modelu hrvatskog modela Državnog inspektorata iz 1999. godine te su centralizirane pri Federalnoj upravi za inspeksijske poslove. Ovakav model primjenjuje se i na razini Republike Srpske te Federacije Bosne i Hercegovine. Ovime Bosna i Hercegovina krenula je putem bolje koordinacije i konsolidacije inspeksijskih službi.

5.1.1. Federacija BIH

Inspeksijski poslovi u Federaciji BIH dijele se između supra navedene Federalne uprave za inspeksijske poslove te na kantonske inspekcije.

Federalna uprava za inspeksijske poslove jest samostalno federalno tijelo organizirano 2007. godine na temelju Zakona o inspekcijama u Federaciji Bosne i Hercegovine (čl. 17. Zakona o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine br. 73/14 i 19/17). Sjedište Uprave nalazi se u Sarajevu, a podijeljena je na urede i inspektore unutrašnjeg nadzora u Mostaru, Tuzli i Zenici. Inspeksijske službe koje djeluju unutar navedene Uprave su Federalni inspektorat rada, Federalni inspektorat za hranu, Federalni poljoprivredni inspektorat, Federalni rudarsko, termo i elektro – energetski inspektorat, Federalni saobraćajni inspektorat, Federalni šumarski inspektorat, Federalni tržišni inspektorat, Federalni urbanističko – ekološki inspektorat, Federalni veterinarski inspektorat, Federalni vodni inspektorat, Federalni zdravstveni inspektorat te Sektor granične inspekcije (Unutrašnja organizacija – Federalna uprava za inspeksijske poslove (fuzip.gov.ba)).

Za razliku od Republike Hrvatske gdje su ostale inspeksijske službe organizirane pri ministarstvima te državnim upravnim organizacijama kao centralnim tijelima, ostale inspeksijske službe u FBIH u nadležnosti su Kantona BIH. Kantonalne inspekcije su

u sastavu kantonalne uprave za inspekcije te su samostalno kantonalno tijelo uprave. Sjedišta kantonalnih uprava nalaze se u središtu kantona.

5.1.2. Republika Srpska

Inspeksijski poslovi u Republici Srpskoj dijele se između Republičke uprave za inspeksijske poslove Republike Srpske – Inspektorata Republike Srpske te inspektora u jedinicama lokalne samouprave (članak 2. Zakona o inspekcijama Republike Srpske Sl. glasnik RS br. 18/20).

Republička uprava za inspeksijske poslove Republike Srpske – Inspektorat Republike Srpske je samostalna republička uprava koja obavlja poslove uprave od općeg značaja za Republiku Srpsku, čija je uloga, vršeci inspeksijske, upravne, stručne i druge poslove, postigne društvenu disciplinu u izvršavanju zakona i drugih propisa. Unutar Inspektorata djeluje trinaest republičkih inspekcija koje nadziru primjenu oko 160 zakona i preko 700 podzakonskih akata iz 30 područja inspekcija. Unutar Inspektorata djeluju sljedeće inspekcije: Inspekcija za hranu, Tržišna inspekcija, Poljoprivredna inspekcija, Šumarska inspekcija, Veterinarska inspekcija, Vodna inspekcija, Tehnička inspekcija, Saobraćajna inspekcija, Urbanističko-građevinska i ekološka inspekcija, Inspekcija rada, Zdravstvena inspekcija, Prosvjetna inspekcija te Inspekcija zaštite od požara. Kao i u slučaju Federalnog inspektorata cilj objedinjavanja inspekcija bila je bolja koordinacija i konsolidacija inspeksijskih službi po hrvatskom modelu Državnog inspektorata. Sjedište Inspektorata nalazi se u Banja Luci, a ima svoje područne urede (odjeljenja) u Banja Luci, Doboju, Prijedoru, Bijeljini, Istočnom Sarajevu, Trebinju te Trebinju – Odsjek Bileća. Nadzor nad radom Inspektorata provodi Vlada RS.

Jedinice lokalne samouprave obavljaju povjerene poslove inspeksijskog nadzora iz nadležnosti Inspektorata te se obavljaju u okviru gradske, odnosno općinske uprave. O broju inspektora odlučuje gradonačelnik, odnosno općinski načelnik pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, odnosno općinskoj upravi, uz prethodno pribavljeno mišljenje Inspektorata na broj radnih mjesta inspektora (Inspektorat Republike Srpske, vladars.net).

5.2. *Kraljevina Nizozemska*

Za razliku od Hrvatske ili Bosne i Hercegovine koje su svoje inspeksijske službe ustrojile unutar jednoga tijela, u Nizozemskoj je provedena djelomična konsolidacija tako da su se službe integrirale s obzirom na srodnost zadataka ili su se pripojile istome tijelu. Unutar Nizozemske trenutno djeluje 10 inspeksijskih službi i to: Agencija za radiokomunikacije, Inspekcija zaštite kulturnih dobara, Zdravstvena inspekcija, Inspektorat za mladež, Inspekcija za ljudski okoliš i promet, Inspekcija prosvjete, Inspektorat za sigurnost i pravosuđe, Nizozemska uprava za rad, Državni nadzor nad rudnicima te Uprava za nuklearnu sigurnost i zaštitu od zračenja.

Agencija za radiokomunikacije odgovorna je za dobivanje i dodjelu frekvencijskog prostora i nadzor njegove upotrebe. Rad pokriva cijelo područje bežične i žične komunikacije.

Inspekcija zaštite kulturnih dobara dio je Ministarstva prosvjete, kulture i znanosti te je odgovorna za brigu o nizozemskoj baštini .

Zdravstvena inspekcija dio je Ministarstva zdravstva, socijalne skrbi i sporta te nadziru zdravstvene usluge i usluge skrbi za mlade u Nizozemskoj te nadziru tržište lijekova i tržište medicinskih uređaja. Inspektorat za mladež djeluje zajedno s Zdravstvenom inspekcijom.

Inspekcija za ljudski okoliš i promet radi na obavlja poslove poboljšanja sigurnosti, povjerenja i održivosti u pogledu prometa, infrastrukture, okoliša i stanovanja.

Inspekcija prosvjete jedan je od najstarijih inspektorata obrazovanja (osnovan 1801. godine) te potiče škole i obrazovne ustanove na održavanje i unapređivanje kvalitete obrazovanja, ocjenjuje kvalitetu obrazovanja, komunicira s ciljnim skupinama te izvješćuje javnost.

Inspektorat za sigurnost i pravosuđe doprinosi pravednom i sigurnom društvu. Inspektorat to ostvaruje nadzorom nad provedbenim organizacijama Ministarstva pravosuđa i sigurnosti. Istragama Inspektorat osigurava uvid u kvalitetu obavljanja poslova i poštivanje pravila i normi. Pritom ima za cilj signalizirati rizike i potaknuti poboljšanja unutar organizacija.

Nizozemska uprava za rad ima za cilj stvaranje poštenih, zdravih i sigurnih radnih uvjeta te socio-ekonomsku stabilnost za sve svoje stanovnike.

Državni nadzor nad rudnicima zalaže se za sigurnost ljudi i zaštitu okoliša u proizvodnji energije i korištenju podzemlja.

Uprava za nuklearnu sigurnost i zaštitu od zračenja (ANVS) osigurava ispunjavanje najviših standarda nuklearne sigurnosti i zaštite od zračenja u Nizozemskoj. ANVS obavlja tu ulogu postavljanjem pravila, izdavanjem dozvola, osiguravanjem da se nositelji dozvola pridržavaju uvjeta i, ako se ukaže potreba, poduzimanjem prisilnih radnji (Government.nl) .

Vežano za razliku između inspekcije RH i Nizozemske, web stranice nizozemskih inspekcija napisane su u više „user friendly“ jeziku kako bi se iste više približile širokoj masi ljudi, a nerijetko imaju i posebne odjeljke za ljude koji dolaze u Nizozemsku. Za razliku od njih, naše stranice Državnog inspektorata napisane su na „pravnom jeziku“ i teže se koristiti njima.

6. ZAKLJUČAK

Inspekcijski nadzor u Republici Hrvatskoj organiziran je unutar Državnog inspektorata te u službama unutar unutarnjih jedinica ministarstava. Iako je ustrojstvom Državnog inspektorata poboljšanja koordinacija i konsolidacija inspekcijskih službi smatram da je vrijeme za donošenje zajedničko „Zakona o inspekciji“. Ovim zakonom mogla bi se utvrditi zajednička načela obavljanja inspekcijskih službi za sve inspekcijske službe unutar Republike Hrvatske.

Također, po uzoru na Slovensko Inspekcijsko vijeće⁴, moglo bi se ustrojiti posebno tijelo za koordinaciju između Državnog inspektorata i ostalih inspekcijskih službi. Ovime bi se postigla bolja koordinacija između Državnog inspektorata i ostalih inspekcijskih službi unutar ostalih tijela državne uprave te omogućila lakša suradnja između tih tijela.

S druge strane, trebala bi se provesti analiza inspekcijskih službi izvan Državnog inspektorata te po mogućnosti neke od njih uvesti unutar samog Inspektorata kako bi se smanjila raslojenost inspekcijskih službi i omogućila se bolja koordinacija među njima.

Također, smatram da bi same stranice hrvatskih inspekcija trebale davati više informacija o samim očekivanjima inspekcijskih službi odnosno, kakvo očekivanje inspekcijske službe imaju prema građanima i ostalim sudionicima. Stranice bi trebale biti manje „informativnog karaktera“ odnosno trebale bi sadržavati manje informacija o samoj povijesti nastanka tijela i općih informacija, a više naputaka i načina kako u određenim situacijama, koje su analizom utvrđene kao česte i zbog kojih se najčešće krše inspekcijski propisi, izbjeći neželjeno ponašanje i prevenirati počinjenje kršenja određenog propisa.

⁴ Inšpekcijski svet, odnosno Inspekcijsko vijeće j je stalno međuresorno radno tijelo za međusobno usklađivanje rada i postizanje veće učinkovitosti različitih inspekcija. Inspekcijsko vijeće vodi ministar nadležan za upravu ili osoba koju ministar ovlasti. Članovi Inspekcijskog vijeća su glavni inspektori i čelnici tijela ili tijela upravljanja osoba javnog prava u kojima inspekcija djeluje ili osobe koje ovlasti čelnik ili tijelo upravljanja.

7. LITERATURA

1. Jamina Džinić, Iva Lopižić: Novo uređenje upravnog i inspekcijskog nadzora u hrvatskoj državnoj upravi - Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 59, 1/2022, str. 173-193
2. Dr. sc. Iva Lopižić: Inspekcijski nadzor kao komponenta regulacijskog menadžmenta, Nastavni materijali Regulacijski menadžment
3. Regulatory Enforcement and Inspections: OECD Best Practice Principles for Regulatory Policy, OECD publishing 2014.
4. WBG Improving Business Inspections, 2010.
5. WBG Approaches to Integrated Inspections Reforms 2022.
6. Živana Heđbeli, Institucije državne uprave Republike Hrvatske od osamostaljenja do članstva u Europskoj Uniji, dio I. 1990. – 2004. Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću. Zagreb, 2011. godina
7. Infodom.hr, brošura E-inspektor
8. Milan Stipić: Inspekcijsko pravo uz komentar Zakona o Državnom inspektoratu: TEB, Zagreb 2009.
9. Milan Stipić, Inspekcijski nadzor – doseg najavljenih izmjena
10. Zakon o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave NN 85/20
11. Zakon o sustavu državne uprave NN 66/19
12. Zakon o Državnom inspektoratu NN 115/18, 117/21, 67/23
13. Zakon o Poreznoj upravi 115/16, 98/19
14. Zakon o upravi 41/90
15. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave NN 148/13
- 16.
17. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva vanjskih i europskih poslova NN 97/20
18. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova NN 97/20
19. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva obrane NN 97/20
20. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija NN 97/20
21. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja NN 97/20
22. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa i uprave NN 97/20
23. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva znanosti i obrazovanja NN 97/20
24. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstvu kulture i medija NN 97/20
25. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva turizma i sporta NN 97/20
26. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike NN 97/20
27. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstvo poljoprivrede NN 97/20
28. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture NN 97/20
29. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstvo zdravstva NN 97/20
30. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva NN 97/20
31. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Hrvatske vatrogasne zajednice NN 97/20

32. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Državnog inspektorata NN 97/20
33. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Državne geodetske uprave NN 97/20
34. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo 97/20
35. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Državnog zavoda za mjeriteljstvo NN 97/20
36. Zakon o upravi „Službeni glasnik BIH“ broj 32/02, 102/09 72/17
37. Zakon o inspekcijama u Federaciji Bosne i Hercegovine „Službene novine Federacije BIH broj 69/05“
38. Zakon o inspekcijama Republike Srpske „Službeni glasnik Republike Srpske br. 18/20)
39. Zakon o inšpekcijskom nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečišćeno besedilo in 40/14)
40. www.akreditacija.hr
41. www.gov.si/zbirke/delovna-telesa/inspekcijski-svet/
42. www.government.nl
43. www.vladars.net
44. <https://fbihvlada.gov.ba/>
45. <https://www.mvp.gov.ba/>
46. <https://dirh.gov.hr/>